

Asia: VN/7020/2024

Lausuntopyyntö tekoäly- ja tekijänoikeuspienryhmien loppuraporteista

1. Täydentäviä huomioita pienryhmien laatimiin loppuraportteihin

Onko pienryhmä I: Tekoäly luovassa työssä loppuraportin sisältöön täydennettävää oman toimialasi osalta?

Av-alan tekijöiden näkökulmat näyttelijöitä lukuun ottamatta eivät näy loppuraportissa. Tästä huolimatta raportissa tunnistetut huolet ja vaikutukset ovat yhteisiä.

RTTL pitää erityisen tärkeänä persoonaoikeuksien suojaan liittyvän selvityksen tekemistä ja sen mukaisiin toimiin ryhtymistä. Vaikka ääneen ja ulkonäköön liittyvän suojan tarve mainitaan raportissa vain esittävien taiteilijoiden osalta, on ensiarvoisen tärkeää suojata myös toimittajien, juontajien, meteorologien ja muiden media-alan ammattilaisten ääntä, ulkonäköä ja muita persoonaan liittyviä piirteitä.

RTTL näkee erittäin vaarallisena sen mahdollisen kehityskulun, että esimerkiksi radiosta ja televisiosta tuttujen toimittajien ääntä käytettäisiin mainosääninä tekoälymallien mahdollistamana. Tällaisessa tapauksessa toimitukselliset aineistot ja mainokset eivät välttämättä erottuisi toisistaan Journalistin ohjeiden (JO 16) edellyttämällä tavalla.

Myös haastateltavien ääntä, ulkonäköä ja muita piirteitä on suojeltava.

Valtion on huolehdittava määrätietoisesti siitä, että teosten ja muiden suojan kohteiden hyödyntäminen tekoälyn ja kielimallien kouluttamisessa perustuu oikeudenhaltijoiden lupaan. Lisäksi heillä tulee olla oikeus korvaukseen ja oikeus kieltää suojan kohteiden käyttäminen.

Onko pienryhmä 2: Teknologia loppuraportin sisältöön täydennettävää oman toimialasi osalta?

Loppuraportissa on aiheellisesti tunnistettu esittävien taiteilijoiden huoli äänen ja ulkonäön käyttämisestä. Tämä sama huoli koskee myös radiossa ja televisiossa toimivia journalisteja, juontajia ja muita media-alan ammattilaisia. Lisäksi myös monet lehdistön toimittajat ja muut ammattilaiset työskentelevät äänen ja liikkuvan kanssa.

Myös haastateltavien oikeudet on huomioitava. On syytä selvittää, miten esimerkiksi toimittajien litterointityökaluille syöttämät äänitallenteet suhteutuvat kyseiseen ongelmakenttään.

Onko pienryhmä 3: Oikeudelliset kysymykset loppuraportin sisältöön täydennettävää oman toimialasi osalta?

Loppuraporttia 3 koskee sama huomio kuin loppuraporttia 2:

Loppuraportissa on aiheellisesti tunnistettu esittävien taiteilijoiden huoli äänen ja ulkonäön käyttämisestä. Tämä sama huoli koskee myös radiossa ja televisiossa toimivia journalisteja, juontajia ja muita media-alan ammattilaisia. Lisäksi myös monet lehdistön toimittajat ja muut ammattilaiset työskentelevät äänen ja liikkuvan kanssa.

Myös haastateltavien oikeudet on huomioitava. On syytä selvittää, miten esimerkiksi toimittajien litterointityökaluille syöttämät äänitallenteet suhteutuvat kyseiseen ongelmakenttään.

2.1 TOIMENPITEET

1. Kannatatko esitettyjä toimenpiteitä?

Kannatamme esitettyjä toimenpiteitä.

2. Onko jokin toimenpide mielestäsi toista tärkeämpi?

Tärkeimpänä ja kiireellisempänä pidämme sektorikohtaista sopimuslisenssiä. Tämä on myös kattojärjestömme Suomen Journalistiliiton näkemys.

Lainsäädäntövalmistelu tästä tulisi aloittaa mahdollisimman pian. Kaikissa lisensointiratkaisuissa tulee turvata alkuperäisten tekijöiden vaikutusmahdollisuudet niin lisenssien myöntämiseen kuin heidän oikeutensa korvauksiin.

Persoonaoikeuksien suoja tulee turvata.

Pidämme erityisen tärkeänä myös sitä, että OKM toimii aktiivisesti EU:n komission suuntaan ja että tekoälysäädöksen läpinäkyvyysvaatimukseen ja tekijänoikeuspolitiikkaan liittyvä komission ohjaus olisi mahdollisimman selkeää ja johtaisi tekijänoikeuksien kunnioittamiseen myös tekoälyä käytettäessä.

3. Millä tavalla katsot, että toimenpiteet tulisi toteuttaa?

Kannatamme tekijänoikeusjärjestö Kopioston esittämää menettelytapaa.

2.2 KOULUTUS- JA TIEDOTUS

1. Kannatatko esitettyjä toimenpiteitä koulutukseen ja tiedotukseen liittyen?

Kannatamme esitettyjä toimenpiteitä ja pyydämme huomioimaan kattojärjestömme Suomen Journalistiliiton esittämät tähdelliset huomiot.

2. Onko jokin ehdotettu teema mielestäsi toista tärkeämpi?

Yhdymme tekijänoikeusjärjestö Kopioston näkemykseen.

3. Millä tavalla katsot, että koulutus ja tiedotus tulisi toteuttaa?

Yhdymme tekijänoikeusjärjestö Kopioston näkemykseen.

2.3 SELVITYKSET

1. Kannatatko esitettyjä aiheita selvitettäväksi?

Kannatamme esitettyjen aiheiden selvittämistä. Äänen, liikkeen ja henkilön persoonan osalta haluamme huomauttaa, että siihen liittyvä huoli koskee myös toimittajia, ei pelkästään esittäviä taiteilijoita.

2. Onko jokin selvityksen aihe mielestäsi toista tärkeämpi?

Persoonaoikeuksien suojaamista koskeva selvitys on kiireellisin ja tärkein.

3. Millä tavalla katsot, että selvitykset tulisi toteuttaa?

Yhdymme tekijänoikeusjärjestö Kopioston näkemykseen.

3. Lopuksi

Muita huomioita pienryhmien laatimiin loppuraportteihin ja niissä esitettyihin suosituksiin?

Tuemme Kopiosto ry:n ja Suomen Journalistiliiton lausunnoissaan esittämiä huomioita.

Partio Marjo
RTTL Radio- ja televisiotoimittajien liitto ry